

Niets nieuws onder de zon...

Familiehond

In onze tijd maakt de hond, meer dan ooit, deel uit van het gezin. Hij woont in huis, gaat mee op vakantie, is present bij familiegebeurtenissen en is een onlosmakelijk deel van het gezin geworden. Is dat iets van de laatste jaren of werd de hond altijd al als een lid van de familie beschouwd?

Giovanni en Giovanna

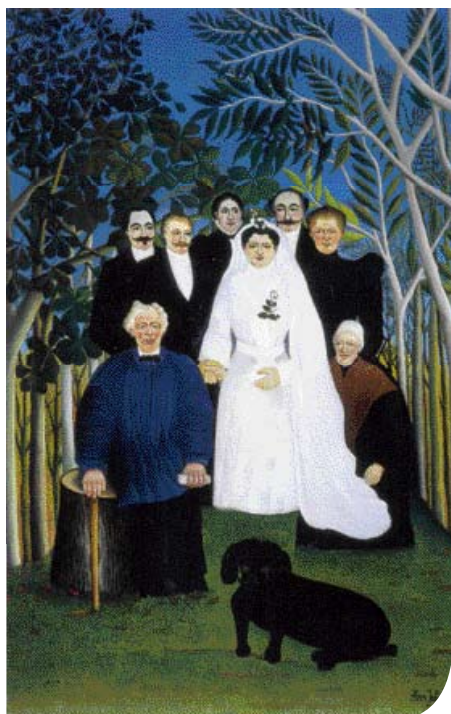
We kijken naar een schilderij dat door Jan van Eyck (ca. 1390-1441) in 1434 wordt gemaakt. De meeste kunsthistorici noemen dit werk 'Het huwelijk van Giovanni Arnolfini en Giovanna Cenami' of 'Giovanni Arnolfini en zijn vrouw'. Zij wijzen op de symbolen in dit schilderij die op het huwelijk betrekking hebben. Eén van de aanwijzingen dat het om een huwelijk gaat, is de manier waarop Giovanni en Giovanna – afkomstig uit Italië – zijn vereeuwigd: staand en hand in hand. De opgestoken hand van de bruidegom, een rijke koopman-bankier, wijst op echtelijke trouw en de uitgetrokken houten pantoffels (trippen) kunnen



• Detail uit het werk van Van Eyck: een Griffonachtig hondje met een bruine golvende vacht.



• Schilderij van Jan van Eyck (ca. 1390-1441) dat in 1434 wordt gemaakt: 'Het huwelijk van Giovanni Arnolfini en Giovanna Cenami' of 'Giovanni Arnolfini en zijn vrouw'.



• Bijna vijf eeuwen later, in 1905, schildert de Franse postimpressionistische kunstenaar Henri Rousseau (1844-1910) ook een bruidspaar met een hond.

betekenen dat het paar op gewijde grond staat. Slechts één kaars in de kroonluchter brandt. Naar Vlaams gebruik heeft de bruid die aan haar bruidegom gegeven; het is het symbool voor Gods oog.

En dan Giovanna: haar hand ligt op haar uitdijende buik. De verklaring kan tweërlei zijn: ze is zwanger of het verwijst naar de rijkdom van dit echtpaar; immers, een welgevulde buik betekent eten in overvloed.

De kleuren zijn ook symbolisch; de rode bedgordijnen verwijzen naar het fysieke bedrijven van de liefde en de kleur groen van Giovanna's dure, met hermelijn afgezette japon staat voor hoop (op een kind). De signatuur staat boven de ronde spiegel: Johannes de Eyck fuit hic. 1434, ofwel Johannes van Eyck was hier, 1434.

De schilder is dus één van de aanwezigen bij het huwelijk.



• Modern huwelijksportret met hond, in dit geval Labrador Lady, die op de feestelijkheden 'gekleed' is. .

Foto: Luster Studio



• Modern huwelijksportret. Ook deze hond is feestelijk 'aangekleed'.



♦ Een modern huwelijksportret waarbij de hond een zeer prominente plek op de foto heeft.



♦ Modern huwelijksportret. Deze Schotse Terrier is bij de ceremonie aanwezig. (Foto: Dreamskot).

Griffonachtig

Heel typisch is natuurlijk op de voorgrond het kleine, Griffonachtige hondje met de bruine, golvende vacht. Zijn ronde, bruine kraalogen stralen pienterheid en een beetje brutaliteit uit. De minutieuze wijze waarop Jan van Eyck de vacht schildert wordt nu als een hoogstandje gezien. Is dit hondje van het rijke echtpaar uit Brugge of heeft de schilder daarmee de huwelijksrouw willen uitdrukken? (Zo trouw als een hond...).

Het is in de middeleeuwen zeker niet ongebruikelijk om op portretten hondjes af te beelden. Heel vaak zijn dat kleine (schoot)honden, die zo belangrijk voor de afgebeelde personen zijn dat ze in de voorstellingen worden meegenomen.

Volgens de Duitse kunsthistorica Dr. Erika Billeter, die een studie maakte van honden op schilderijen, hoort dit hondje echter niet op de eerste plaats bij de symboliek, maar is het een

zogenoemd 'Morgengeschenk', door de bruid in het huwelijk ingebracht. De ironie van het lot wil dat Arnolfini, de bruidegom, in 1458 een verhouding begint met de weduwe van een Vlaamse koopman, Christina van der Wijc. Zijn echtelijke trouw komt hiermee in een wat ander daglicht te staan...

In 1516 is dit schilderij in het bezit van landvoogdes Margaretha van Oostenrijk en in 1842 wordt het aangekocht door de National Gallery in Londen, waar het nu nog te bewonderen valt.

Nonchalant

Bijna vijf eeuwen later, in 1905, schildert de Franse postimpressionistische kunstenaar Henri Rousseau (1844-1910) ook een bruidspaar. Hij doet dat in een totaal andere stijl dan zijn vijftiende eeuwse voorganger. Van Eyck's schilderij is binnen gesitueerd, dat van Rousseau buiten. Zo minutieus Van Eyck het hondje

schildert – iedere haar is te zien – zo 'nonchalant' doet Rousseau dat. Het ras, als het al een rashond is, is niet herkenbaar. Wel zien we dat hij lange oren en korte pootjes heeft, een soort uit de kluiten gewassen Teckel. De overeenkomst met het middeleeuwse schilderij is echter dat ook deze viervoeter belangrijk genoeg is om op het 'bruidsportret' te worden vereeuwigd. Ook hij figureert op de voorgrond, zelfs nog voor de geestelijke (links vooraan) en de beide ouderparen.

En vandaag de dag?

Als een bruidspaar zich nu met hun hond(en) bij het huwelijk laat vereeuwigen, vindt men dat misschien bijzonder. Dat is het niet. Immers, al eeuwen geleden worden honden betrokken bij deze feestelijke gebeurtenis in de familie; ze nemen zelfs een prominente plaats in op de hier afgebeelde schilderijen en foto's. Dus: niets nieuws onder de zon. ◀



♦ Moderne bruidsreportage. Ook de hond gaat mee op de foto.